

УДК 329

doi: 10.15421/171725

Гендерно-дискримінаційні акценти сімейного законодавства України: соціально-моральний аспект

О.І. Пархоменко

*parkhomenko_oleg@ukr.net**Класичний приватний університет,
69000, Запоріжжя, вул. Жуковського, 70Б*

Статтю присвячено проблемі гендерної нерівності та гендерної дискримінації чоловіцтва засобами нормативно-правової регуляції Сімейного кодексу. В результаті проведеного дослідження автор приходиться до висновку про те, що трансформація гендерних відносин на рівні соціонормативного регулювання має вести до досягнення фактичної, а не формальної рівноправності статей у сфері шлюбно-сімейних відносин. Констатовано, що на зміну традиційно-нерівноправного (матріархально-тенденційного і андрокідарного) розподілу ролей між чоловіком і жінкою має прийти концепція рівностатусності, яка забезпечує однакові можливості для двох партнерів. Таким чином, питання про соціо-гендерний статус чоловіцтва, яке пропонується або може бути запропоноване йому в суспільстві, де на зміну матріархально-гетеричному типу гендерної диференціації приходять егалітарний тип, виникає з самої суспільної практики; і адекватну відповідь на нього дає саме гендерний аналіз чинного сімейного законодавства України.

Доведено, що усунення гендерної дискримінації є ключовим імперативом регуляції та інституціалізації сімейних відносин за умови реалізації комплексу заходів, які передбачають довгострокову дію на суспільство і його інститути, що дасть можливість подолати матріархальний расизм і сексизм жіноцтва, що покладе кінець тривалому періоду гендерної нерівності і несправедливості, коли чоловіча частина населення України піддавалася прихованій гендерній дискримінації за рахунок порушення соціонормативного паритету представників обох статей в правовій інституціалізації сім'ї. На думку автора, стратегічні цілі трансформації гендерних відносин в сімейно-правовому полі полягають у зміні культури взаємодії статей, заміні відносин ієрархії на відносини партнерства, привнесення в суспільну свідомість таких цінностей, як миролюбність і життєтворення як основоположних цінностей освіченої андрократії. Розуміння того, що стать не є підставою для дискримінації в будь-якій сфері суспільного життя виявляється запорукою позитивних соціальних трансформацій. Адже дискримінація за всіма іншими соціальними стратифікаційними ознаками (класовими, національними, расовими, політичними, культурними тощо) в егалітарному суспільстві є не просто нелегітимною, але і несумісною із дією соціальною мораллю.

Ключові слова: гендер; гендерна дискримінація; гендерна рівність; гендерна привілеїзація; матріархат

Gender-discriminative accents of the Ukrainian family legislation: social and moral aspect

O.I. Parchomenko

*parkhomenko_oleg@ukr.net**Classical private university**70B, Zhukovskogo St., Zaporizhzhya, 69000, Ukraine*

The article deals with the problem of gender inequality and gender discrimination against human by means of the legal regulation by the Family Code. As a result of the research, the conclusion has been made that the transformation of gender relations on the level of socio-normative regulation should lead to the achievement of the real, rather than formal equality of genders in marriage and family relations. It has been stated that instead of traditionally disparate (matriarchal, tendentious and androcidarical) distribution of roles between men and women, the concept of the equality, that provides equal opportunities for both partners must come. Thus, the issue of women's socio-gender status, which is offered or may be offered to them in society, where the matriarchal-geterical type of gender differentiation replaces the egalitarian type, arises from the social life by itself. Gender analysis of the current Ukrainian family legislation gives an adequate response to it.

It has been proven that the elimination of gender discrimination is a key imperative of the regulation and institution-alization of family relations provided the implementation of a package of measures, which make the long-term impact on society and its institutions. This will allow overcoming the matriarchal racism and women sexism and will end the long period of gender inequality and injustice, when the male part of the Ukrainian population was subjected to hidden gender discrimination through the breach of the socio-normative parity of both genders representatives in the legal institutionalization of the family. As to the author, the strategic goal of gender relations' transformation in the family and legal sphere is to change the culture of gender interaction, to replace hierarchical relationships by the partnership, to bring the values of peacefulness and life-creation

Цитування даної статті: Пархоменко О.І. Гендерно-дискримінаційні акценти сімейного законодавства України: соціально-моральний аспект / О.І. Пархоменко // Науково-теоретичний альманах «Грані». – 2017. – Т. 20. – № 2(142). – С. 55-60.

Citation of this article: Parchomenko, O.I., 2017. Henderno-dyskryminatsiini aktsenty simeinoho zakonodavstva Ukrainy: sotsialno-moralnyi aspekt [Gender-discriminative accents of the Ukrainian family legislation: social and moral aspect]. Scientific and theoretical almanac «Grani» 20; 2(142), 55-60. doi:10.15421/171725 (in Ukrainian).

Peer-reviewed; approved and placed: 24.12.2016

as the core values of the educated androcracy to the social consciousness. Understanding of the fact that gender is not a basis for the discrimination in any sphere of public life is the key to the positive social transformation. Discrimination on all other grounds of social stratification (class, national, racial, political, cultural, etc.) in an egalitarian society is not only illegal, but also incompatible with the effective social morality.

Keywords: gender; gender discrimination; gender equality; gender privilege; patriarchy

Гендерно-дискриминационные акценты семейного законодательства Украины: социально-нравственный аспект

А.И. Пархоменко

parkhomenko_oleg@ukr.net

*Классический частный университет,
69000, Запорожье, ул. Жуковского, 70Б*

Статья посвящена проблеме гендерного неравенства и гендерной дискриминации мужчин средствами нормативно-правовой регуляции Семейного кодекса. В результате проведенного исследования автор приходит к выводу о том, что трансформация гендерных отношений на уровне соционормативного регулирования должна вести к достижению фактического, а не формального равноправия полов в сфере брачно-семейных отношений. Констатируется, что на смену традиционно неравноправному (матриархатно-генденциозному и андроцидарному) распределению ролей между мужчиной и женщиной должна прийти концепция равностатусности, которая обеспечивает равные возможности для двух партнеров. Таким образом, вопрос о социогендерном статусе мужчин, который предлагается или может быть предложено им в обществе, где на смену матриархально-гетерическому типу гендерной дифференциации приходит эгалитарный тип, возникает из самой общественной жизни; и адекватный ответ на него дает именно гендерный анализ действующего семейного законодательства Украины.

Доказано, что устранение гендерной дискриминации является ключевым императивом регуляции и институционализации семейных отношений при реализации комплекса мер, предусматривающих долгосрочное воздействие на общество и его институты, что позволит преодолеть матриархальный расизм и сексизм женщин и положит конец длительному периоду гендерного неравенства и несправедливости, когда мужская часть населения Украины подвергалась скрытой гендерной дискриминации за счет нарушения соционормативного паритета представителей обоих полов в правовой институционализации семьи. По мнению автора, стратегические цели трансформации гендерных отношений в семейно-правовом поле заключаются в изменении культуры взаимодействия полов, замене отношений иерархии на отношения партнерства, привнесение в общественное сознание таких ценностей, как миролюбие и жизнотворчество как основных ценностей образованной андрократии. Понимание того, что пол не является основанием для дискриминации в любой сфере общественной жизни, оказывается залогом позитивных социальных трансформаций. Ведь дискриминация по всем другим социальным стратификационным признакам (классовым, национальным, расовым, политическим, культурным и т.д.) в эгалитарном обществе не просто нелегитимна, но и несовместима с действующей социальной моралью.

Ключевые слова: гендер; гендерная дискриминация; гендерное равенство; гендерная привилегизация; матриархат

Постановка проблеми. Дана стаття є спробою відрефлексувати одну із найважливіших проблем малорозроблених в українській соціології галузей – соціології права та соціології гендеру, в контексті комплексної проблематики правового регулювання взаємин соціогендерних груп з урахуванням досягнень сучасної соціологічної та юридичної науки. Вивчення соціально-юридичних засад гендерної рівності є зумовленим декількома обставинами.

По-перше, будь-яка держава, яка проголосила себе соціальною, демократичною і правовою, тим самим визнає найвищою цінністю права людини і рівноправність чоловіків та жінок. Зрозуміло, що такі настанови є несумісними як з виявами патріархального, так і матриархального расизму, сексизму, гендерних асиметрій та вибіркового гендероциду за статевою або соціокультурною ознаками.

По-друге, реалізація конституційного принципу рівності прав вимагає створення системи превенції щодо будь-якої дискримінації, в т.ч за гендерною ознакою. Малорозробленість в соціологічній науці і українському законодавстві юридичного поняття

«гендерна дискримінація» і санкцій за її вчинення робить механізм захисту прав чоловіків-жінок і неповним і не дозволяє відстоювати свої права в кожному конкретному випадку.

По-третє, в умовах України загальновизнані принципи, норми міжнародного права і національне законодавство про рівноправність чоловіків і жінок зазнають істотних деформацій. Концепція рівності, яка підтримувалася в соціалістичному праві, ґрунтувалася на феміністських і комуністичних теоріях прихованого матриархального сексизму. У цьому полягає основна причина того, що принцип гендерної рівності в Україні і досі є декларативним щодо чоловіків, особливо якщо йдеться про цивільне та кримінальне законодавство.

У ході дослідження, присвяченого дискримінації в чинному сімейному законодавстві за статевою ознакою, автором було з'ясовано, що, попри всі ламентатії щодо пригніченості жінок та наявних утисків щодо їх прав, неминуче доводиться вести мову про дискримінацію маскуліної гендерної групи та меноритарних гендерів при створенні законодавцем

сегментів прихованої юридичної привілеїзації щодо жінок та обґрунтування соціально-юридичними засобами асиметричної моделі гендерних відносин на користь жіноцтва. У цьому зв'язку суттєвого доопрацювання потребує національне законодавство, яке в теорії є покликаним гарантувати рівноправність чоловіків і жінок, а в соціальних практиках уможливити, радше, матриархальний сексизм із порушенням гендерної толерантності та збалансованості гендерних відносин, аніж гендерну рівність.

Мета дослідження. Метою статті є побудова характеристики окремих проявів соціогендерної нерівності в нормах чинного сімейного законодавства. Завданнями статті, у зв'язку із окресленою метою, є визначення нормативно-правових засад гендерної дискримінації чоловіків у ключових нормах Сімейного кодексу України та соціальних детермінант цього феномена.

Невизначена наукова проблема, якій присвячено статтю. Статтю присвячено проблемі гендерної нерівності та гендерної дискримінації чоловіцтва засобами нормативно-правової регуляції Сімейного кодексу.

Аналіз досліджень і публікацій. Актуалізована в статті проблема є представленою, переважно, в англійських та російськомовних джерелах. Серед українськомовних дослідників статті та дисертаційні роботи з тематики гендерної соціології та гендерології є присвяченими гендерній нерівності та гендерній культурі, зокрема, Г. Бондар та І. Святненко [1, с. 12-14].

Серед англійських видань, перекладених російською, являє значний інтерес праця Д. Гілмора, присвячена аналізу культурних концептів маскуліності. Пальму першості в ракурсі теорії гендерного конфліктогенезу поділяють М. Коростильова та С. Полєніна, які присвячують увагу аналізу гендерно-єгредіоріальних структур конфлікту між статями, правах жінок у системі прав людини в міжнародному та національному аспектах, соціогендерним аспектам соціології права, інституціоналізації прав жінок та матерів в радянський та пострадянський періоди [2, с. 5-11].

Заслужують на увагу також праці І. Кона, які стосуються як гендерної поведінки, так і широкого кола проблем сексуальної культури, в яких автор помітно торкається проблеми гендерної нерівності та дискримінації у зв'язку з особливостями сексуальної культури Росії [4].

Серед українських дослідників аналізом проблематики гендерної нерівності та дискримінації займалися Г. Бондар, І. Святненко. Г. Бондар [1] в дисертаційному дослідженні, присвяченому соціокультурним засадам гендерної дискримінації, звертає увагу на матернолатрію як складник православ'я та генералізований чинник впливу на формування соціальної моралі українського суспільства. Безумовною цінністю дослідження можна вважати визначення ключових детермінант вкоріненості матриархального сексизму в гендерній культурі України, який впливає, на думку авторки, із феміноцентричного сімейного, соціального та кримінального законодавства радянського періоду, із чим важко не погодитись.

Найбільш чітким у ракурсі окреслення андроци-

дарності і матриархального расизму гендерної культури України є підхід І. Святненка, який методологічно впливає із соціосистемологічного розуміння гендерної культури Ю. Романенка [16]. Розуміння матриархату як ключового чинника деєлітизації українського соціуму, переважання в ньому корупції та хаотичних станів, встановлення зв'язку між феодально-архаїчними інституціями давнини та неофеодальними формами експлуатації чоловіцтва в матриархальному шлюбі можна вважати ключовими ідеями автора.

Виклад основного матеріалу. Переваги жіноцтва достатньо чітко прописані в Сімейному кодексі України, який встановлює цілий ряд переваг для жінок, зокрема: практично виключне право на дітей після розлучення; отримання значної частини майна чоловіка; можливість отримувати привілеї в ході сімейних процесів та ухвалення судових рішень при посиланні на «моральні засади суспільства».

Детальніше розглянемо, яким же чином і в яких статтях закладено гендерно-дискримінаційні норми. Для цього непотрібно надскладного аналізу – варто лише порівняти права жінки і чоловіка, викладені в цьому документі.

Перше, на що можна звернути увагу при аналізі ст. ст. 49, 50 нині діючого Сімейного кодексу, – це дискриміноване батьківство. Для початку ознайомимося із їх текстом, у відповідності до якого дружина має право на материнство (п. 1); небажання чоловіка мати дитину або нездатність його до зачаття дитини може бути причиною розірвання шлюбу (п. 2); Позбавлення жінки можливості народити дитину (репродуктивної функції) у зв'язку з виконанням нею конституційних, службових, трудових обов'язків або в результаті протиправної поведінки щодо неї є підставою для відшкодування завданої їй моральної шкоди (п. 3); вагітній дружині мають бути створені у сім'ї умови для збереження її здоров'я та народження здорової дитини (п. 4); дружині-матері мають бути створені у сім'ї умови для поєднання материнства із здійсненням нею інших прав та обов'язків (п. 5) [15].

Відповідності до ст. 50 чоловік має право на батьківство (п. 1); відмова дружини від народження дитини або нездатність її до народження дитини може бути причиною розірвання шлюбу (п. 2); позбавлення чоловіка можливості здійснення репродуктивної функції у зв'язку з виконанням ним конституційних, службових, трудових обов'язків або в результаті протиправної поведінки щодо нього є підставою для відшкодування завданої йому моральної шкоди (п. 3) [15].

Порівняльний аналіз ст. 49 та ст. 50 дає можливість зробити висновок про те, що стаття 50, котра стосується прав на батьківство, чомусь не містить пунктів про те, що батькові у сім'ї повинні бути створені умови для збереження його здоров'я та умови для поєднання батьківства із здійсненням інших прав і обов'язків. Проте Кодекс вимагає створення таких умов для жінки, хоча і батько, в контексті принципу гендерної рівності, потребував би аналогічних прав [15].

Звісно, недалекий або затуманений стереотипами про «вищість материнства» чоловік вважатиме, що

так і має бути, проте, з точки зору парадигми рівності, на якій, нібито, стоїть український законодавець, жінка не має ніяких преференцій в силу виконання нею репродуктивної функції і навряд чи має право вимагати створення для цього якихось спеціальних умов. Чому ж тоді не варто вимагати створення для чоловіка (з боку суспільства та держави) умов для належного заробітку, який був би достатнім для створення умов для жінки? Отже, українська держава вимагає від чоловіка створювати умови для жінки, відмовляючись брати на себе обов'язок створювати соціальні умови для того, щоб чоловік міг створювати сімейні умови.

І взагалі, чи не варто задатись питанням про те, чому функція виношування дитини є важливішою за функцію утримання сім'ї або за функцію кар'єрного просування чоловіка під час виношування дитини жінкою? Чи не є така розстановка пріоритетів вираженням соціо-гендерної упередженості українського законодавця, який своїм нормотворенням обслуговує матриархатну організацію сім'ї і дискримінаційні практики щодо тих, на кого покладена фундаційна відповідальність за належний рівень життя сім'ї.

У процесі аналізу гендерних асиметрій, представлених в нормах Сімейного кодексу, виникає питання і про те, чи не є рівень батьківського здоров'я важливим чинником здоров'я майбутньої дитини, у зв'язку з чим умови для батьківства мають бути пріоритетнішими за умов для материнства

Зрештою, очікувати, що чоловік, котрому не створили належних умов, може забезпечити свою сім'ю і свою дитину належними умовами – це цілковитий абсурд. Але мовчазні українські чоловіки, погоджуючись із такими стереотипами соціальної моралі, погоджуються підтримувати своє здоров'я, жертвувати своєю кар'єрою заради сім'ї, що в соціальних уявленнях є чи не найвищою чеснотою.

На рівні буденної свідомості існує стала звичка вживати слова із незрозумілим (розпливчастим) значенням. Розпливчастість мислення є чи не найголовнішою ментальною вадою, яка відтворює прадавню традицію ухилятися від особистої відповідальності або ж припускати свавілля. Свавільля – це практики, які уможливлені при використанні слів без чіткого значення, з приводу яких будь-хто може витлумачувати те чи інше положення закону на свою користь. Такого роду свавілля виявляється в Сімейному кодексі через послуговування терміном «моральні засади суспільства».

Сам законодавець, звісно, не вдається до його розгорнутого тлумачення, за чим приховується цілком самоочевидна мета: щоразу надавати терміну довільного значення в залежності від суб'єктивних уподобань судді. Адже визнати моральними засадами суспільства можна все що завгодно, починаючи від соціального уявлення про те, що «дитині краще бути з матір'ю», і закінчуючи чимось подібним до «всі чоловіки перевелися» (це теж «соціально-моральне уявлення», з яким погоджується мало не кожна українська жінка). А оскільки експертами в галузі моральних відносин в українському суспільстві є переважно жінки, то і встановлювати, що відноситься

до моральних засад суспільства, а що не відноситься, під час різних сімейних процесів буде саме жінка як сторона судового процесу (як дружина). У якості прикладу розглянемо зміст ч. 4 ст. 3.

Так, відповідно до змісту ч. 4 ст. 3, сім'я створюється на підставі шлюбу, кровного споріднення, усиновлення, а також на інших підставах, незаборонених законом і таких, що не суперечать моральним засадам суспільства [15].

Звернемо увагу на доволі цікаву ієрархію суб'єктів, розташовуваних у переліку в порядку убивання значущості і статусності: батьківство, як бачимо, стоїть на останньому місці опісля дитинства і материнства, з чого можна зробити висновок, що воно не є таким вже й важливим з точки зору збереження сім'ї. Так, держава охороняє сім'ю, дитинство, материнство, батьківство, створює умови для зміцнення сім'ї (ч. 1 ст. 5); сімейні відносини регулюються на засадах справедливості, добросовісності та розумності, відповідно до моральних засад суспільства (ч. 9 ст. 7); особи, які проживають однією сім'єю, а також родичі за походженням, відносини яких не врегульовані цим Кодексом, можуть врегулювати свої сімейні (родинні) відносини за договором, який має бути укладений у письмовій формі. Такий договір є обов'язковим до виконання, якщо він не суперечить вимогам цього Кодексу, інших законів України та моральним засадам суспільства (ч. 2 ст. 9) [15].

У відповідності із ст. 9 подружжя, батьки дитини, батьки та діти, інші члени сім'ї та родичі, відносини між якими регулює цей Кодекс, можуть врегулювати свої відносини за домовленістю (договором), якщо це не суперечить вимогам цього Кодексу, інших законів та моральним засадам суспільства (п. 1); особи, які проживають однією сім'єю, а також родичі за походженням, відносини яких не врегульовані цим Кодексом, можуть врегулювати свої сімейні (родинні) відносини за договором, який має бути укладений у письмовій формі. Такий договір є обов'язковим до виконання, якщо він не суперечить вимогам цього Кодексу, інших законів України та моральним засадам суспільства (п. 2) [15].

Як впливає із змісту статті, будь-який шлюбний договір може бути визнаний українським судом не дійсним. Таке рішення може бути прийнято не тільки на підставі невідповідності самого шлюбного контракту вимогам чинного законодавства, але й на «підставі» суперечності «моральним засадам суспільства». При цьому «моральні засади суспільства» зміщено визначаються в контексті інтересів матері-берегині із дитиною, котра використовується як інструмент маніпулятивного тиску проти чоловіка в судовому процесі. Зрозуміло, що в зв'язку із моральною вищістю жінки щодо чоловіка, майно її чоловіка мусить належати їй, власне, як і спільна дитина.

Український Сімейний кодекс є настільки толерантним до звичаїв різних етнічностей, що дозволяє відкидати законодавчі положення на користь різного роду етнічних або місцевих звичаїв. Так, у відповідності із ст. 11 (врахування звичаїв при вирішенні судом сімейних спорів) при вирішенні сімейного спору суд за заявою заінтересованої сторони може враху-

вати місцевий звичай, а також звичай національної меншини, до якої належать сторони або одна з них, якщо вони не суперечать вимогам цього Кодексу, інших законів та моральним засадам суспільства [15].

Зазначена норма дає можливість, по суті, при вирішенні сімейного спору відступити від діючого в Україні законодавства на користь якихось некодифікованих і невизначених «місцевих звичаїв» або звичаїв національних меншин, до яких належить одна із сторін спору. Насправді ж, ця стаття спрямована на уможливлення свавілля й безпринципності в судових рішеннях, що стосуються сімейних спорів. Тобто, навіть якщо всі обставини вказують на те, що чоловік правий в тій чи іншій ситуації, то суддя може послатись на «місцевий звичай». Наприклад, на місцевий звичай віддати жінці з дитиною все нерухоме майно чоловіка, якщо жінка є приналежною (або ж вважає себе такою, що є приналежною – цього жінки в більшості випадків не розрізняють!!!) до тієї чи іншої національної меншини. Стаття закону, котра спрямована на поширення беззаконня та неоднозначності доповнена також уже знайомим посиланням на «моральні засади суспільства». Іншими словами, одна можливість для судово-сімейного беззаконня доповнюється додатковими підставами для цього.

Аналогічні соціогендерні асиметрії та викривлення впливають із ст. 70. Щоб переконатись в цьому, наведемо зміст вказаної статті, яка дає приклад цікавого порушення закону формальної логіки, що має назву «закону заборони на протиріччя» (з ним знайомі кожен фахівець з соціальних наук в Україні, який вивчав формальну логіку у ВНЗ). Цей закон проголошує заборону на одночасне визнання істинним певного положення і його заперечення, наголошуючи на тому, що істинною може бути або теза, або її заперечення.

Звернемо увагу: п. 1 ст. 70 проголошує, що істинним є А («частки поділу майна є рівними»); п. 2 проголошує можливість суду відступати від норми рівності «за обставин, що мають істотне значення», або ж за обставин «якщо з нею, ним проживають діти, а також непрацездатні повнолітні син, дочка, за умови, що розмір аліментів, які вони одержують, недостатній для забезпечення їхнього фізичного, духовного розвитку та лікування» [15]. А тепер можна поставити питання про те, що не можна підвести під цю норму, що не змушувало б суд відступити від часток рівності, особливо, якщо ніхто не може точно визна-

чити, який розмір доходу, з точки зору жінки, був би «достатнім» для розвитку дитини (ким і де визначена верхня межа достатності для того, щоб констатувати недостатність? Бо якщо вона, ця верхня межа не визначена, то тоді будь-який розмір аліментів може бути визначений як «недостатній».

Висновки. Трансформація гендерних відносин на рівні соціонормативного регулювання має вести до досягнення фактичної, а не формальної рівноправності статей у сфері шлюбно-сімейних відносин. На зміну традиційно-нерівноправного (матріархатно-тенденційного і андрогенного) розподілу ролей між чоловіком і жінкою має прийти концепція рівностатусності, яка забезпечує однакові можливості для двох партнерів. Таким чином, питання про соціогендерний статус чоловіцтва, яке пропонується або може бути запропоноване йому в суспільстві, де на зміну матріархально-гетеричному типу гендерної диференціації приходить егалітарний тип, виникає з самої суспільної практики; і адекватну відповідь на нього дає саме гендерний аналіз чинного сімейного законодавства України.

Усунення гендерної дискримінації є ключовим імперативом регуляції та інституалізації сімейних відносин за умови реалізації комплексу заходів, які передбачають довгострокову дію на суспільство і його інститути, що дасть можливість подолати матріархальний расизм і сексизм жіноцтва, що покладе кінець тривалому періоду гендерної нерівності і несправедливості, коли чоловіча частина населення України піддавалася прихованій гендерній дискримінації за рахунок порушення соціонормативного паритету представників обох статей в правовій інституалізації сім'ї. Стратегічні цілі трансформації гендерних відносин у сімейно-правовому полі полягають у зміні культури взаємодії статей, заміні відносин ієрархії на відносини партнерства, привнесення в суспільну свідомість таких цінностей, як миролюбність і життєтворення як основоположних цінностей освіченої андрократії. Розуміння того, що стать не є підставою для дискримінації в будь-якій сфері суспільного життя, її світогляду виявляється запорукою позитивних соціальних трансформацій. Адже дискримінація за всіма іншими соціальними стратифікаційними ознаками (класовими, національними, расовими, політичними, культурними тощо) в егалітарному суспільстві є не просто нелегітимною, але й несумісною із дієвою соціальною мораллю.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Бондар Г.Г. Соціокультурні засади концептуалізації гендерної нерівності в українському суспільстві [Текст]: дис. ... канд. соціол. наук: спец. 22.00.01 – теорія та історія соціології / Г.Г. Бондар. – Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2012. – 266 с.
2. Гилмор Д. Становление мужественности: культурные концепты маскулинности [Текст] / Д. Гилмор. – М.: Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 2005. – 264 с.
3. Женщина в обществе: мифы и реалии [Текст]. Сборник статей / Ред.-сост. Круминг Л.С. – М.: Информация – XIX век, 2000. – 332 с.
4. Кон И.С. Сексуальная культура в России. Клубничка на березке [Текст] / И.С. Кон; изд. 2-е, перераб. и доп. – М.: Айрис-пресс, 2005. – 448 с.
5. Коростылева Н.Н. Женщина и мужчина: от конфликта к согласию. (Исследование гендерного конфликтогенеза) [Текст] / Н.Н. Коростылева. – М.: Библионика, 2005. – 240 с.

6. Коростылева Н.Н. Социологическая концепция гендерного конфликтогенеза [Текст] / Н.Н. Коростылева. – М.: Компания Спутник+, 2005. – 91 с.
7. Поленина С.В. Права женщин в системе прав человека: международный и национальный аспект [Текст] / С.В. Поленина. – М.: Эслан, 2000. – 320 с.
8. Поленина С.В. Социогендерный аспект в социологии права [Текст] / С.В. Поленина // Социологические исследования. – 1995. – № 7. – С. 3-8.
9. Поленина С.В. Развитие института прав женщин во взаимодействии международного и национального права [Текст] / С.В. Поленина // Права женщин в России. – 1998. – № 3. – С. 14-22.
10. Поленина С. В. Женщина и государство: правовой аспект [Текст] / С.В. Поленина // Женщина и свобода: пути выбора в мире традиций и перемен. Материалы международной конференции 1993 г. – М., 1994. – С. 25-34.
11. Поленина С.В. Советская женщина в обществе и семье [Текст] / С.В. Поленина // Роль женщины в современном обществе. К итогам 10-летия ООН по защите прав женщин: Сборник статей. – Ч. 2. – М., 1985. – С. 204-206.
12. Святненко І.О. Гендерна культура як соціологічний концепт: до постановки проблеми [Текст] / І.О. Святненко // Грані. Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах. – 2015. – № 10 / 1 (126), жовтень. – С. 103-109.
13. Святненко І.О. Культурно-ціннісні складники української гендерної культури в соціосистемологічному вимірі [Текст] / І.О. Святненко // Грані. Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах. – 2015. – № 12 / 1 (128), грудень. – С. 86 -91.
14. Святненко І.О. Візуальний символізм матриархально-кібелічних образів є міфологічних репрезентаціях гендерної культури [Текст] / І.О. Святненко // Грані. Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах. – 2016. – № 5 (133), травень. – С. 76-82.
15. Семейный кодекс Украины від 10.01.2002 р. № 2947-III / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.
16. Этническая идентичность: социосистемологическое измерение геополитики [Текст] / ред.-коорд. Романенко Ю.В. – К.: Меркьюри-Подолье, 2016. – 369 с.

REFERENCES:

1. Bondar, H.H., 2012. Sotsiokulturni zasady kontseptualizatsii hendernoї nerivnosti v ukrainskomu suspilstvi [Social and cultural foundations conceptualization of gender inequality in Ukrainian society]. 266. Klasychnyi pryvatnyi universytet, Zaporizhzhia (in Ukrainian)
2. Gilmor, D., 2005. Stanovlenie muzhestvennosti: kulturnye kontseptyi maskulinnosti [Becoming masculinity: cultural concepts of masculinity]. Rossiyskaya politicheskaya entsiklopediya (ROSSPEN), Moscow (in Russian)
3. Kruming, L.S., 2000. Zhenschina v obschestve: mify i realii [A woman in society: myths and realities]. 332. Informatsiya – 21 vek, Moscow (in Russian)
4. Kon, I.S., 2005. Seksualnaya kultura v Rossii. Klubnichka na berezke [Sexual culture in Russia. Strawberry on the birch]. 448. Ayrispress, Moscow (in Russian)
5. Korostyleva, N.N., 2005. Zhenschina i muzhchina: ot konflikta k soglasiyu. (Issledovanie hendernogo konfliktogeneza) [Woman and man: from conflict to harmony. (Study of gender conflict genesis)]. 240. Biblionika, Moscow (in Russian)
6. Korostyleva, N.N., 2005. Sotsiologicheskaya kontseptsiya hendernogo konfliktogeneza [Sociological concept of gender conflict]. 91. Kompaniya Sputnik, Moscow (in Russian)
7. Polenina, S.V., 2000. Prava zhenshin v sisteme prav cheloveka: mezhdunarodnyy i natsionalnyy aspekt [The rights of women in the human rights system: the international and national dimension]. 320. Eslan, Moscow (in Russian)
8. Polenina, S.V., 1995. Sotsiogendernyy aspekt v sotsiologii prava [Sociogenetic aspect in the sociology of law]. Sotsiologicheskie issledovaniya 7, 3-8 (in Russian)
9. Polenina, S.V., 1998. Razvitie instituta prav zhenshin vo vzaimodeystvii mezhdunarodnogo i natsionalnogo prava [Development of the institution of women's rights in the interaction of international and national law]. Prava zhenshin v Rossii 3, 14-22 (in Russian)
10. Polenina, S. V., 1994. Zhenschina i gosudarstvo: pravovoy aspekt [Woman and state: the legal aspect]. Zhenschina i svoboda: puti vyibora v mire traditsiy i peremen. Materialy mezhdunarodnoy konferentsii 1993 g., 25-34. Moscow (in Russian)
11. Polenina, S.V., 1985. Sovetskaya zhenschina v obschestve i seme [Soviet woman in society and family]. Rol zhenshiny v sovremenom obschestve. K itogam 10-letiya OON po zaschite prav zhenshin: Sbornik statey 2, 204-206. Moscow (in Russian)
12. Sviatnenko, I.O., 2015. Henderna kultura yak sotsiolohichnyi kontsept: do postanovky problemy [Gender culture as a sociological concept: the formulation of the problem]. Hrani. Naukovo-teoretychnyi i hromadsko-politychnyi almanakh 10 / 1 (126), 103-109 (in Ukrainian)
13. Sviatnenko, I.O., 2015. Kulturno-tsinnisni skladnyky ukrainskoi hendernoї kultury v sotsiosistemolohichnomu vymiri [Cultural values of gender components of Ukrainian culture in sotsiosistemolohichnomu dimension]. Hrani. Naukovo-teoretychnyi i hromadsko-politychnyi almanakh 12 / 1 (128), 86 -91 (in Ukrainian)
14. Sviatnenko, I.O., 2016. Vizualnyi symbolizm matriarkhalno-kibelichnykh obraziv v mifolohichnykh reprezentatsiiakh hendernoї kultury [The visual symbolism of the matriarchal-kibelichnykh images in mythological representations of gender culture]. Hrani. Naukovo-teoretychnyi i hromadsko-politychnyi almanakh 5 (133), 76-82 (in Ukrainian)
15. Cimeynyi kodeks Ukrainy vid 10.01.2002 r. № 2947-III [Cimeynyy Code of Ukraine of 10.01.2002 № 2947-III]. Access: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2947-14> (in Ukrainian)
16. Romanenko, Yu.V., 2016. Etnicheskaya identichnost: sotsiosistemologicheskoe izmerenie geopolitiki [Ethnic identity: the socio-systemological dimension of geopolitics]. 369. Merkyuri-Podole, Kyiv (in Russian)